

ÚSTAVNÍ ZÁKON
ze dne 2020,
**kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního
zákona č. 162/1998 Sb.**

Parlament se usnesl na tomto ústavním zákoně České republiky:

Čl. I

V čl. 6 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky, se na konci odstavce 4 doplňuje věta „Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.“.

Čl. II

Účinnost

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, hlavní principy navrhované právní úpravy a nezbytnost navrhované právní úpravy

Listina základních práv a svobod je součástí ústavního pořádku a může být měněna ústavním zákonem, byť o její povaze, zda je to ústavní zákon či právní předpis sui generis, se občas vedou diskuse. Změnitelnost Listiny ústavním zákonem dokazuje již to, že Listina byla takto změněna ústavním zákonem č. 162/1998 Sb., aniž by to bylo v právní praxi i teorii zpochybňováno. Šlo o změnu čl. 8 zmenšující dosaženou garanci práv, když byla prodloužena lhůta pro policejní zadržení bez souhlasu soudu z 24 na 48 hodin. Nynější návrh naopak posiluje základní práva osob.

Samotný návrh zavádí ústavní zakotvení práva na obranu i se zbraní. Právo na obranu náš právní řád obsahuje jen na zákonné úrovni. Vzhledem k významu práva na život, které je právo nejzákladnější, protože bez života ostatní práva člověka nemohou být naplněna, návrh považuje za správné symbolicky povýšit toto právo na úroveň ústavní, což má i význam v tom, že lidé se mohou ochrany základních práv dovolávat v rámci ústavní stížnosti u Ústavního soudu. Jde i o reakci na současné obavy o oblast bezpečnosti. Návrh dává ústavní rozměr právu každého bojovat o svůj život i za užití zbraně proti útoku. Území Čech, Moravy a Slezska lze z dlouhodobého hlediska považovat za relativně bezpečné, přesto však dochází k individuálnímu násilí. Návrh ústavního zákona symbolicky do ústavního pořádku převádí morální zásadu, že zlu, což je i útok na život a zdraví člověka, se nemá ustupovat, ale naopak se vůči němu aktivně bránit.

Předkládaný návrh zmiňuje použití zbraně jen jako možnou alternativu v rámci práva na obranu. Přitom odkazuje na podmínky stanovené zákonem. Zbraní může být vše, čím lze učinit zásah vůči lidskému tělu důraznější. Může to být chladná zbraň (nůž, sekera), jejichž držení zpravidla zákona neomezuje, anebo střelná zbraň, které jsou právem přísně regulovány. Na těchto zákonných podmínkách regulace návrh ústavního zákona nic nemění, protože jeho primárním cílem je ústavní zakotvení práva na obranu, nikoliv zbraňová regulace.

Návrh neznevýhodňuje muže ani ženy.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky a slučitelnosti se závazky vyplývajícími pro Českou republiku s členstvím v EU

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem. Návrh zákona je v souladu se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána. Návrh zákona je v souladu s právem Evropské unie. Ústavní zakotvení práva osob na obranu není předmětem mezinárodních závazků nebo evropského práva. Předmětem evropského práva je regulace střelných zbraní (zbraňová směrnice EU), ale ta nemá přímý vliv na ústavní zakotvení práva na obranu.

3. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, na rozpočty krajů a obcí

Návrh zákona nemá dopad na veřejné rozpočty.

B. Zvláštní část

K čl. I

Vkládá se nová věta, která zakotvuje na ústavní úrovni právo na obranu proti útoku na život i se zbraní v ruce. Podmínky stanoví obyčejný zákon. Nedojde-li k zákonné změně, je tato oblast upravena právním institutem nutné obrany dle § 29 trestního zákoníku (č. 40/2009 Sb.), ale i pravidly zákonného použití zbraně bezpečnostními složkami např. § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 20 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Možnost držení zbraně pak upravuje zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních). Změna obyčejných zákonů v souvislosti s přijetím tohoto ústavního zákona je sice možná, nikoliv však nutná. Tento ústavní zákon výslovně nevyžaduje k svému přijetí též přijetí nějakého prováděcího obyčejného zákona.

K čl. II

Účinnost je navržena tak, aby byla zachována vhodná legisvakanční doba bez ohledu na datum vyhlášení ve Sbírce zákonů.

V Praze dne 11. června 2020

Miloš Vystrčil v. r.
předseda Senátu